

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 „
Negyedévre .. .	1 „

A társulat minden rendü tagjai
a lapot tagdíjaikért kapják.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoki —, az esetleges reklamáziók pedig a kiadóhivatalnak küldendők.

Ünnepet ül a keresztény világ, a Megváltó föltámadásának emlékünnepe. Pár nappal előbb a véres Golgotha tövisei között járva szemlélők a kiömlő vért, s ma a megfeszített istenember felnyílt sirja mellett üdvösségünk fölött való örömben „*miserere*” helyett „*alleluját*” zengünk. Minő változás! Tegnap még az Élet sirjánál térdeltünk, s ma a halál ravatalánál állunk; tegnapelőtt sirt a hívő lélek hallva az „*ecce quomodo moritur justus*”-t, s ma, mikor „*elnyeletett a halál a győzelem által*”, a diadalmi zászló alá seregelve örvendezik „*a husvétli vig örömben.*”

Hálátlan nép! Most habzék szájad a gunytól! Azt gondoltad, hogy győzhet a halál az Élet fölött, hogy örökre elhomályosíthatja a sötétség a világ világosságát? Állítsd vérszomjas zsidó nép katonáidat a sirhoz, pecsételd le a sirkövet, maradj hitetlenségben! Hófehér öltözetű angyal mondja: „*Jézus Krisztust keressétek, nincs itt; föltámadott, amint megmondotta*”; angyali kéz hajtotta össze a lepelt, melybe a világ Teremtőjét takarták, s a saját erejéből föltámadott Üdvözítő ma fényesen bizonyította be istenségét. „Zsidó! nézd a kezeket, mond szt. Ambrus, melyeket átvertél; római tekintsd azt az oldalt, melyet megnyitottál: nézzétek a testet, vajjon az-é, melyről mondottátok, hogy a tanítványok titkon ellopták.”

Tapasztalat bizonyítja, hogy a halál elsepri a nagyok milliónainak sorait, sirba dőlnek a fejedelmek, s a népek a halál birodalmához tartoznak a nélkül, hogy visszatérnének e földre. „A fának van reménye, mond a jámbor Jób, ha levágatik, ismét kizül-

dül és ágai kihajtanak . . . De az ember, mikor meghal és megemésztetik, hol vagyon? Elalszik, nem kel föl, mignem az ég elmulik, föl nem kel, föl nem ébred az őalmából.“ Nehány maroknyi por őrzi a porból lett emléket; a föld mély üregébe költöztetik át. Másképen van ez ma. Nem így szól ma a Megváltó a zsoltáros szája által: „Lelkemet nem hagyod a pokolban, és nem engeded, hogy a te szentéd rothadást lásson;” és ismét Oseáznál: „*Halálod leszek oh halál, fullánkod leszek oh pokol.*”

Krisztus meghal, mint ember, de halála alkalmával istenségének egész ereje nyilvánul, s föltámadása, e fölséges, csüggedő szíviünkbe erőt öntő és a halhatatlanság eszméjét bennünk éltető esuda isteni küldetésének, tanai, evangéliuma isteni voltának pecsétje. Az Ur lelke is leszállott a pokol tornáczába, de nem azért, hogy ott maradjon, hanem hogy feltörve az alvilág kapuját útat nyisson onnan a jámborok lelkeinek; nem mint fogoly volt tehát Ő ott, hanem szabadító, királyi hatalommal. Az Ur teste is sirba tétetett, de nem azért, hogy a rothadásnak adassék át, hanem hogy megszentelje, s diésőséges föltámadása által megnyissa azt. Átengedte magát az élet Ura a halál karjainak, de nem azért, hogy a halál által legyőzessék, hanem hogy kérdezhesse: „*Hol van halál a te győzelmed*”, és a halál sötétéből az élet világosságaként jöjjön elő.

Találkozunk a szt. írásban még feltámasztásokkal. Így Ilyés próféta a szareptai özvegy fiát, Elizeus a sunemiti fiát, maga Jézus Jairus leányát, a naimi özvegy fiát és Lázárt támasztja föl, de csak az Üdvözítő feltámadásában nyilvánul az, hogy hatalma van életének letételére és ismét annak fölvételére; csak az ő feltámadása önerejéből való feltámadás. Föltámadásában a Megváltó meggyőzte a halált, Ura a pokolnak, diadalmaskodott a sir fölött.

A husvét ünnepe a diadalmnak s hármassal feltáma-

dásnak emlékünnepe: Jézus dicsőséges feltámadásának, erkölesi- és egykori feltámadásunknak. Ezen nap hozta meg a valódi husvéti bárányt, amelynek vére lélkünket mossa tisztára; e nap a bűn szolgaságából való szabadulás napja; ma látjuk a husvéti gyertyában a tüzoszlopot, mely az élet pusztáján át az ígéret mennyei földére vezet minket. Reményt, halhatatlanságot, örök életet hirdet a feltámadás. Ha egyedül is halt meg Krisztus, de nem csak egyedül támadott föl, hanem azok is, kiknek sirjaik szenvedésekor megnyitak, s elő fogja hozni Isten azokat is Jézussal, kik ő benne aludtak el. „Meváltónk meghalt, mondja szent Gergely, hogy mi ne féljünk meghalni; feltámadását nyilvánvalóvá tette, hogy mi higyjünk leendő feltámadásunkban.“

A mai napon bebizonyította Krisztus, hogy Ő Istennek fia, hogy hitünk nem sajnálatra méltó tévedés, hanem biztos alapon nyugszik, tanítása nem sötét babonáság, hanem esalhatatlan igazság, hogy jóvendelése nem hazugságok, hanem biztos valóságnak előhírnökei, tettei nem szédelgések, nem szemfényvesztések.

Öröm legyen hát e napon, mert ma mondhatjuk szent Pállal: „*Tudom, kinek hittem*“; a fénylő sirból ma csillámlik felénk a remény, hogy egykor mi is feltámadunk, s szeretve a bűn s halál felett is hőst, örök életet nyerünk. Így lesz ma az ő feltámadása hitünk-, reménységünk- s szeretetünknek fényforrása. Örömet hozott Jézus dicsőséges feltámadása, mely hitünknek alapja, reménységünk záloga, jóvendő feltámadásunk biztos kezessége.

A tanítvány nem nagyobb mesterénél. Az egyházat éppen úgy mint Alkotóját kezdettől fogva el akarták temetni, hogy örömteljes tort üljenek megsemmisülése felett. Ezt mutatják a szakadarságok és tévtanok, ezt a világi hatalmak erőszakoskodásai, ezt a belvillongások az egyház kebelében. De ne féljünk, lesz feltámadás. A tan igaz, mert Krisztus feltámadott; megtörve ma a pokol hatalma s az isteni Mester feltámadása Péternek megszilárdulása!

Vass Albert.

Romantika.

Tisza István vetette oda nagy hetykén Apponyi Albertnek, midőn államférfini komolyságának egész súlyával oda nyilatkozott, kész félrevonulni a politikai küzdő térről, mihelyt belátja, hogy tévedett, hogy helytelen irányban vezette a magyar nemzetnek hozzá ragaszkodó részét. Tisza erre debreczeni nevelésének hatása alatt avval vágott vissza: „Romantika!“

Nem czélem e beti lapban, a közművelődést szolgáló organumban a törekvő politikus felfogását politikai szempontból bírálhat tárgygyá tenni — csupán a fogalmi confusiora akarok utalni, melylyel e szónak igaz értelmét, különösen a protestáns felfogás, elesavarja, igazat adván IX. Pius pápának, ki századunk sok tulhajtását és animositását a szók helytelen értelmezésének és elferditésének tulajdonította. „Adjátok vissza, mondá Pius, a szavak igaz, eredeti értelmét!“ Megpróbálom a romantikával.

Bármiképp osztja tel a tudákos historiographia az emberiség történelmét, egy tényt nem bir elfigadni, azt t. i. hogy az ókor kulturája pogány, ha megegyeszer meg százezerszerte emberiesnek kürtölik; az új kor, melyhez én a középkort számitom, meg keresztény minden ízében, megnyilatkozásában. A renaissanceot én csak annyiban tartom üdvösnek, hogy a szertelenségbe csapott dogmatizálás helyett pillanatnyi reactiot képvisel, máskülönbön pogányság biz az a renaissance s ha eszemben nincs is a klasszikai kor fitymálóinak seregébe állani, a keresztény világnézet, erköles, aesthetika többet ér előttem (mondom előttem, tehát csak egyéni véleményt mondok) a renaissance-nak meztelenségénél, nyers naturalismusánál. Az európai nemzeteket a kereszténység nevelte, következőleg a mai nemzetek úgy keletkezésük, mint neveltetésüknél fogva keveset törődtek a hellén-római classicitással. A mai nemzetek szelleme, gondolkodás módja homlokos ellentétessége a szellemek, rómaiak gondolkodásmódjának. Az meg könyv-phrasis, hogy a klasszikai tudományok neveik a nemzeti szellemet. A hellén-római írók aránylag mindig kis körben voltak ismeretesek s ezeket a kiskörít írókat legfeljebb arra serkentették, hogy a klassikus népek példájára saját nemzetük sajátosságaira, mythosára, népköltésére. szóval a nemzeti esnek fölélesztésére ügyeljenek — a nemzet nagy rétegeit azonban sobasem batotta át a klasszikai gondolkodás, bármit mondjanak a protestáns írók, a nép saját ösztönél, hagyomány a történelmet követte, ezek s a kereszténység által ébredt nemzetiségének öntudatása, nem a renaissance írka-írkái által. Hiszen jól tudjuk, hogy a renaissance-írók — katolikusok és protestánsok egyaránt — valóságos görög és latin világba burkolták a XVI századot s a XVII és XVIII. század hiteltelenségének jórészét ez a hellén-római hitetlen pogány világ az okozója. Hogy a francia forradalmi eszmék már a tühegyére hajtott rationalismuskak következményei — azt fölös bizonyítanunk.

Midőn tehát századunk elején a románizáló és graecisáló áradat ellenében (Göthe—Schiller, magyar klasszikai iskola stb) a romantikához fordult a jó izlés, vissza tértek az európai népek természetes alapjához a kereszténységhez, a középkor tanulásához, a nemzeti nyelvnek, irodalomnak, aesthetikának műveléséhez. Vörösmarty, a Kisfaludyak romantikusok. Tennyson, Burus, de már Shakespeare is romantikus, Uhland, Scheffel, Rückert, Hugó, Viktor, Puskin azok s az egész modern európai jobbajta drámai irodalom romantikai, mert tárgyuk a modern ember, modern illetleg újkorai keresztény felfogással, midőn nem a fatum, hanem a szabad akarati elhatározás, a character erényeivel és hibáival drámai érdeklődésünk tárgya. A dépies irány (Heine, Beranger, Arany, Petőfi) is csak a romantikai irány eredménye.

a klasszikai styl dédelgetésével örökké a sarkantyus és kulacsos magyar Horác a Berzsényi-féle niveau maradtunk volna.

Ne ócsároljuk tehát a romantikát, mert ez képviseli a modern népek igazi nemzeti jellegét s ne használjuk e szót a Tisza István-féle értelemben, hogy ábrándos érzelgősség, mert akkor minden nemzeties, characteres és becsületes törekedés érzelgősség.

Dr. Czirbusz Géza.

Tanügy.

A jó tanítás kellékei.

Három rövidke szó s mégis mikor rá feleloi, illetve a kellékeket felsorolni akarjuk, mintha lelki szemünk előtt egy gazdag könyvtár nyílnék föl, hol vaskos kötetek, nagy időknél kutatásai, eredményei, a kutatók, tudósok nevével azt látszanak mondani: e tárgy kimerítve még nincs. — Ha tehát egy könyvtár nem elég elmondani azt, a mi szükséges kelléke a jó tanításnak, egy értekezés szűk keretében alig sorolható föl a mi nélkülözhetetlen.

A jó tanításhoz feltétlenül első kellék a jó, kívátott, pályájáért lelkesülő tanító, ki aztán törekedjék gazdagítani szellemét jeles paedagogusok tanácsaival s fogadja el a tanácsokat, ha a gyakorlat adta tapasztalat s az általuk elért eredmény mellettük szól. A kibén azonban biányzik a szeretet, a türelem pályája iránt, az a legjobb tanácsosal is csak nehezen jut eredményre. Mert a tanítással szemben is áll, hogy míg egyik kézen fogva, biztos vezetőktől kalauzolja is alig képes megközelíteni a magasan fekvő czélt: addig a másik, kinek csak könnyedén ujjal mutatják ki az irányt, az akadályokat játszva győzi le s rövid idő alatt mintegy a czélnél terem.

A czélt a természetes tanítás éri el hamarabb. A keresetlen egyszerű szavak jutnak el könnyen a gyermek lelkéhez, a természetes és nem szenvelgett érzés szívéhez. Igaz, hogy olykor a pathos elragadja a tanulót, de legtöbbször a gyermeki szív az érzésnek jó hőmérője s észre veszi, mennyi a szóban az igaz érzés. Egy nagyobb tanulótlól kérdezősködtek tanáiraírók, mikor a történelem tanára változott s ő így nyilatkozott: „Az előbbi tanár magyarázatában többet gyönyörködtem, a mostanitol többet tanulok. Az előbbi nagyszabásu magyarázatnál úgy éreztem, mintha széllító sebességgel haladnék változatos gyönyörű táj fölött, de melyből csak egy általános nyomás maradt meg. Mostani tanárom magyarázata nem csillog, de melegít, nem fárasztja a felfogást s még is tanít. Ugy érzem ez a természetes tanítás.“ — Ha a valódi művészet az, a mi leginkább megközelíti a természetet: úgy bizonynyal a tanítás művésze is abban áll, hogy természetes legyen. Sőt nemcsak a tanítás, de legyen a tanító modora is természetes. Nem olyan értelemben, mint manapság értik sokan a természetet, ami t. i. rokonfogalom azzal, mit így fejezünk ki, hogy durvaság. Hanem legyen természetes vidám, őszinte, gyöngéd, erélyes modorában e tulajdonok affektálása nélkül.

A tanítás eredményét biztosítja, ha az a tanulók fejlődéséhez mért. — A fejlődésben a paedagogusok négy fő korszakot különböztetnek meg: a szemlélet, emlékezet, érte-

lem és ész korszakát. Mint a hogy azonban a természetben a fokozatoknál mindig meg van az átmenet; ugy e korszakok sem választhatók élesen el. Az első a benyomások korszaka s leginkább ez a korszak húzódik végig az elemi tanítás évein s ez az a temető talaj, mely a felfogás és érzés csiráit befogadja. „A humanus irány elve tanulékonynyá s nem tanulttá tenni a gyermeket.“ (Felmeri) Ez az elv lesz az igazi alkalmazkodás az ő fejlődéséhez. Mert ez a benyomások korszaka, azért kell az elemi tanításnak szemléletnek lennie. A szemléleti oktatás nagy magyarázói adnak e téren utasítást s a taneszközök gazdagsága segítségére van a tanítónak. Saját tapasztalataimból csak annyit szabadjon elmondanom, hogy Juray A. gyakorlati vezérkönyve ajánlatára, játék takaréktűzhelyt, kenyérsütéshez szolgáló eszközöket s kis konyhaedényeket szerezttem be az I. oszt számára a beszéd és értelemgyakorlathoz. A gyermekeknek nagy örömeire szolgált; a kevés szavú, félénk gyermek is beszélgetett róluk, kezébe véve részeit az egyes darabnak, elősorolta. Még fegyelmezési eszközül is szolgált, mert a csintalanok szépen ültek, hogy ők is felelhesenek egy-egy darabról.

A szemléletet segít könnyűvé tenni a tanítást. Egy tanár bizonyos önérettelt nyilatkozott arról, hogy az általa irt tankönyv oly nehéz, hogy az ifúság alig érti. Már pedig a nehézkesség sem a tankönyvnek, sem a tanításnak érdeme nem lehet, mert elkedvetleníti a tudásra így hasztalan törekvőt. Van olyan tanító, aki bizonyos gyönyörítést lát abban, hogy tanítványai nem értik meg azonnal, talán hogy nagy dolognak lássék, a mit ő tanít. Az ily iskolából kikéült tanulók rendszeren tudákosak. Ilyeneket nevelni az iskola feladata nem lehet. A tanítás legyen tehát könnyű, de nem felületes, hanem alapos . . .

Alaposságról szólva, a tanító nem önmagát, hanem tanulóit tekinti, más a tanítás, s más a tudás alapossága. Nem a bőség a tárgy kimerítése, avagy csupán egy ágának tüzetes tanítását kell itt értenünk, hanem a türelem, a szeretet nyújtotta alaposságot, a mely nem tágit, míg a tanulók nem értették meg a tanított dolgot. Milde szerint az alaposság elleni: „vétkes verseny a tanítók között, ha abban vetélkednek, hogy ki végzi be közülük előbb a maga tárgyát.“ Így csak elsuban a gyermek lelke fölött, de nem épít alapot az elemi tudáshoz és tovább tanláshoz.

Az alapos tanítás kelléke a fokozatosság. Egyik tanítványom az I. oszt.-ban mulasztott s így a 9-es szám után a 10 és 11-es tanításánál nem volt jelen. Nem ugyan a számlálásban, de a számtani feladatokban nála a 9-es után a 12-ös következett, míg a nála hiányzó két szám fogalmát ki nem pótolta, az az neki külön meg nem tanítottam. Így van az minden tárggyal, ha hiányzik a kellő fokozat, a szükséges egymásután, ezek biztosítják egyszersmind a megtanultak maradandóságát, mert „a tegnapi problema megoldása segíti a növéndéket abban, hogy megmérkőzzék a maival.“ (Herber S.)

Az önmunkásság fejlesztése elmaradhatlan kelléke a jó tanításnak. „A tanulók a tanítóval gondolkoznak, itéljenek következtessenek.“ (:Milde): Az elemi tanítás módja nem az előadás, csak annyiban és akkor, midőn a tanuló előtt új fogalmakról szólnak.

„Minden, mi elszigetelten áll a lélekben, ami szét-da-

aholva marad, kevés jelentőséggel bár a nevelő tanításban“ (Ziller.) Legyen tehát az egységes, mert különben széthull, mint a kötetlen kéve. Szinte lebetetlen nem gyönyörködni, mint ágazik szét a tanítás egyes tárgya abból a beszélgetésből, a mit a tanító első osztályos tanítvány aival folytat; mintha csak ez volna a gyökér, mely majd törzset, ágakat, levelet, virágot hajt s a folytonos szervi összefüggés meghozza az elemi tanítás befejezésénél az ép jó gyümölcsöket.

Legyen a tanító a tanításnál takarékos, legalább a szóban, mert a tananyagban úgy is bőkezűség jellemzi a jelenlegi tantervet. „A sok beszéd szegénység“ a tanítás eredményében is. Azonban szófukar se legyen a tanító, mert ez is hibás túlzás volna. „Redukáld a beszédet a kellő minimumra és a munka elfogja érni lehető maximumát.“ Ajánlja Hughes.

A jó tanítás kellékei közé tartozik a teljesség. Nem olyan értelemben, hogy az iskola valamely tárgyból olyan teljes tudást nyújt, hogy az bővítést sem tűr, hanem adjon minden óra egy kis bevégzett egészet. Legyen mindenik egy gyöngyszem, melyeket erős zsinor fog egy gyöngysorra fűzni.

Hogy a tanítás érdekes legyen, nemcsak a tárgytól, hanem a tanítótól is függ. Néha az előkészület, a szükséges taneszközök előrakása már felkelti a tanulók érdeklődését. A tanuló nem kíván nagy dolgot, ha egy elővett gyűfáskatulyát lát a dörzsötés által előállított meleg megmutatására. Már mindeniknek látszik árczán az érdeklődés. A legjobb tanítás az, mely minden tantárgy iránt egyenlő érdeklődést tud felkelteni. Az elemi tanításban úgy nevezett száraz tantárgynak nem szabad lennie. Ha a tanítás érdekes, minden esetre vonzó és gyönyörködtető s ezek a fő kellékek arra nézve, hogy buzdító is legyen. Mert természetesen, hogy a tanuló érdeklődését nemcsak arra a tanóraira kell felkeltetni, hanem odabátni, hogy gondolkozzék róla tovább, olvasson hozzá, ha máshonnan alkalma nincs olvasó könyvből.

A tanítás sikerét biztosítja a határozottság. A határozatlanság könnyen megingatja a tanulók bizalmát a tanító tudása iránt. A határozottság azonban tudása határáig érjen s ne arra való legyen, hogy ismereteinek hiányait leplezze, mert ennél többet ér a nyílt bevallás.

Végre a jó tanítás elválaszthatatlan a nevelés gondolatától. A gyakorlati életre nevel az elemi oktatásnak csaknem minden tárgya, azért veszi anyagát első helyen éppen a gyakorlati életből. Oda törekszik továbbá a tanításnak minden tárgya, az iskola és a tanító, hogy a szívben, lélekben minden nemes érzést beplántáljon, életre keltsen és neveljen a vallásosság melegítő áldó érzésével egyetemben.

A tanításnak ezek volnának nélkülözhetlen kellékei s még sok ami szükséges. — Sok jeles munka sorolja azokat föl s megtalálja mindenki, ha keresi s érvényesíteni akarja. A jó tanító tanítója önmagának is, még pedig szigorú tanítója. — A ki elfogult önmaga és saját módszere iránt; a kinek bántja hiúságát a más jobb elvét elfogadni; a ki chinai fallal zárja körül magát a múlt tudása s a jelen haladása előtt: annál sok fog hiányozni abból, a mi a jó tanítás kelléke.

Swarcel Adél.

T Á R C Z A.

Lőnhart Ferenc püspök.

1882 — 1894.

Irta

*Tódor József dr. *)*

A jelen „Emlékkönyv“ t. szerkesztő bizottsága abban állapotodott meg, — igen helyesen — hogy ezen „Emlékkönyvben a pályanyertes jubilaris ódán és a társulati díszgyűlésen tartandó felolvasáson kívül ő Nagyméltósága életének egyes monumentálisabb epochái, alkotásai stb. külön feldolgozva is foglaljanak helyet.

A t. szerkesztő-bizottság megtisztelő felhívása folytán nekem jutott a szerenese, hogy a jubilaris Főpásztor urat, mint püspököt méltassam kiemelkedőleg egyházi alkotásai, papságához s híveihez való viszonyában, püspöki körútai, szónoklataiban stb.

Megvallom, a feladat, mely kedves osztályrészemmé vált, a mily könnyű egyrésztől, másrésztől ép oly nehéz és aggasztó. Könnyű, mert igazán bőséges és báládatos tárgy kínálkozik feldolgozásra. De nehéz és aggodalomkeltő egyszersmind, mert egy ily terjedelmes anyagot a rendelkezésemre álló igen szűk keretbe kell csinalni és tetszetősen s mégis a lehetőségig kimerítőleg beilleszteni.

De hát kísértsük meg.

Jubilaris Főpásztorunknak áldozatkészsége meleg szeretettel ölelt püspöki megyéje, egyházi szükségleteinek kielégítésében a szó igazi értelmében kifogyhatatlan. Alig épült ugyanis 11 éves püspöksége alatt az egyházmegye területén templom, papi vagy kántori lak, melynek építése vagy felszereléséhez tetemes összeggel nem járult volna. Adományozásai e téren kerekszámban közel 200 ezer forintba rugnak.

Nagy áldozatot követelő, de eredményében igazán áldásos eszelekedete a gondos Főpásztornak az úgynevezett papi congrua-ügy gyors rendezése. Az erdélyi róm. kath. papság egy jó részének jövedelme alig érte el a 300 forintot. Ezen a bajon a congrua rendezésével kellett és lehetett is segíteni. Tudta, nemes szíve érezte a gondos jó Atyának, hogy ezen égető szükség enyhítésével nem várhat addig, míg a congrua kérdése véglegesen és az egész magyarországi római és görög kath. papságra kiterjedőleg megoldható és kedvezően elintézhető lesz. Önkormányzati szervezetünk talajára állva kezébe vette az ügyet s ha egyelőre ideiglenesen is, az erd. egyházmegyére nézve rendezte e fontos kérdést, mely ő magának évenként önként felajánlott közel 5000 frt áldozatába került. „Minthogy pedig — úgymond 1888-ik évi I. sz. körlevelében — a congrua ügynek lebonyolítása, az idevágó nehéz kérdések megoldása miatt előreláthatólag hosszabb időt fog igényelni, atyailag elhatároztam magam, hogy az ügy bevégezéséig az erdélyi püspöki megyében az 1867-ik évben eszközölt jövedelmi összeírás és tudomásom szerint is a segélyre leginkább reá szorult lelkészeket 1888. július 1-től kezdve a püspöki uradalom jövedelmeiből érne-

*) Az „Emlékkönyv“-ből.

gyedi útólagos részletekben segélyezni fogom.“ És ezen nagylelkű elhatározással meg volt vetve az erdélyi congrua alapja melyhez az erd. kath. Status is, 1889. szept. 24-én tartott gyűlésében az erd. r. k. vallásalapból 3000 frtnak s egyéb felhasználható forrásnak felajánlásával hozzájárulván, 1890 jan. 1 től fogva nincs az erdélyi egyházmegyének papja, a ki nek legalább is 600 frt évi jövedelme ne volna. Egyben bathatos fölterjesztéseiben megkereste a magas kormányt az erdélyi kincstári plebániók szegényes javadamaik is feljavitása végett, minek eredménye az lön, hogy a kincstári plebánosok fizetése legujabban 700 frtra emeltetett.

Valóban méltón és jogosan írható 1890. évi II. számú körlevelében: „Püspöki hivatalom számtalan teendői közepette törekvésem legfőbb célját az képezte, hogy egyházmegyémm lelkészkedő papságának a nap terhét és melegét szeretettel viselő kedvelt munkatársaimnak anyagi helyzetét a teljesített nagyfontosságú tisztnek megfelelővé és a sok előkészítéssel biztosított papi állás tekintélyéhez méltóbbá tegyem.“

De áldozatkész Főpásztorunk egyházi célú adományozásainak s alkotásainak fénylő koronáját mindenesetre a piski telepi templom és plebánia megalapítása és létesítése képezi.

„Ha Szászvárostól lefelé haladunk a Maros tágas völgyében, — olvasom egyik életrajzában — itt a dieső emlékü Kenyérmezőtől nem messze elérjük a piskii esatartét. Mintha szívünk hangosabban dobogna, mintha füleink hallanak az ágyú dörgéseit, mintha lelki szemünk előtt állana Bem apó hős seregével, mint halad, nyomul előre a háromszínű zászló s mint rezgeti meg a levegőt a magyar sereg győzdelmi riadalma. A vonat mozdonya éleset füttyent s megáll. Füsttölgő gyárkémények s rendezett munkáslakok tömegéből kiemelkedik a piskii róm. kath. templom és tornya; mellette a csinos plebánialak Alig pár évtizeddel ezelőtt a mai Piski helyét még a szántóvető hasitá ekéjével s a messzi tért legfeljebb egy kis oláh falu viskói határolták. De ezen kép mintegy varázslásra megváltozott. A m. kir. államvasutak vezetői Piskit, mint központot és alkalmas helyet kiszemelték egy nagy vasuti gépgyár-telep számára. Egymásután emelkedtek a hatalmas gyárak s özőnlöttek a munkások ezrei s nemsokára egy virágzó helység keletkezett. A katolikusok lelki szükségleteiről előbb Déváról gondoskodtak, később a hunyadi főesperesség; de a hívek folyton növekvő száma elodázhatlanná tette a templom építését és lelkészség felállítását.

Az áldozatkész főpásztor, kinek szemei éber figyelemmel kísérik mindenütt a hitélet fejlődését, hiányait, nem is késett sokáig a hiányt orvosolni. Már, 1885 ben a templom és plebánia számára telket vásárolt s június 29-én nagy ünnepélyességgel letette a templom alapkövét. Minden költséget saját pénztárából fedezett. — 1886. augusztus 22-én szentelte föl a csinos templomot Szt. István első magyar király tiszteletére, hogy legyen Piskinek szentélye, melyben a vallásosságot és hazafiasságot ápolják, az Ur malaszteszközeit kiszolgáltassák.“

Legujabban is a brassói róm. kath. templom ablakainak díszítésére 800 frt s a petroszenyinek oltár építésre 200 frtot adott. Egyházi építkezésre, szerelményekre s különféle stük-

ségletekre minden évben igen jelentékeny összegeket áldozott.

Ezen kizárólagosau egyházi célú adakozásokon kívül jelentékeny összeget tesznek ki számtalan humanitarius és culturalis célú adományai is, melyek közül álljanak itt egész általánosságban csak a következők: az Emke céljainak előmozdítására megalakulásakor 500 frtot adományozott, bár másféle kiadásokkal is igénybe volt véve; a gy.-fehervári öök. tüzoltó egyesületnek évenként 100 frtot ad; a Batthyányi intézet külső restaurációjához 4000 frttal járult; az erd. róm. kath. irodalmi társulatot püspöksége első évétől fogva évenként 500 frttal segélyezi, az alsófehérmegeyi tört., rég. és term.-tudományi egyesület céljaira évenként 100 frtot, a kath. szellemű hirlapirodalomra mintegy 500 frtot adakozik. Segélyezi a kolozsvári dalkört; a nagyszebeni Teréz árvaház és Franciskának növendékeinek karácsonyfájára; évenként jelentékeny összeget áldoz, székvárosában pedig minden évben 50—60 szegény gyermeket öltöztet fel gazdag karácsonyfájáról; évenként fizeti a tandíjt a budapesti egyetem levő erdélyi egyházmegyei papnövendékekért. Különböző közművelődési és jótékony egyesületeknek, úgyszintén egyesek felsegélésére csaknem naponként szokott kisebb-nagyob összegeket nyújtani.

De ki tudná mind előszámálni apostoli szeretettől lángoló szívének valamennyi jótéményét!

Valóban el lehet mondani, hogy egész egyházmegyéjében nincs szükség, melyen ne segítene, nincs nyomor, melynek enyhítésére vigasztaló angyalként legelől ne járna.

Az egyházmegye anyagi és tárgyi szükségleteinek kielégítésén ekként e fáradozó Főpásztort sokszor nyomasztó gondjai nem foglalják le annyira, hogy a kormányzására bízott híveknek lelki szükségleteiről csak egy pillanatra is megfeledkezett volna.

A püspöknek, mint az egyházmegye legfőbb kormányzójának, egyik legfontosabb kötelessége püspöki megyéjének koronkinti meglátogatása, a canonica visitatio és ezen alkalommal a bérmlás szentségének kiszolgáltatása. Nehéz és sok fáradsággal járó kötelesség ez általában mindenütt, de fokozott mérvben megnehezitik annak lelkiismeretes teljesítését a terjedelmes erdélyi egyházmegye specialis helyi viszonyai, közlekedési nehézségei. És jubilaris Főpásztorunk, kinek egész életében a szakadatlan munka jutott osztályrészül, kit a kötelességnek ritka élénk tudatával áldott meg a Gondviselés, nem véve figyelembe az egészségét is veszélyeztető nehézségeket, nem tekintve bajlott korára, melyben az erdélyi püspöki széket már elfoglalta, 12 éves püspöksége alatt bejárta az egész nagyterjedelmű és szétszört egyházmegyét, meglátogatta külön annak minden egyes nevezetesebb városát s azon szándékának, hogy e terhes utakat másodizbe is megkezdje, csakis két évvel ezelőtt föllépett s folyton tartó súlyos betegsége vette gátot.

Körutaiban mindenütt igazi lelkesedés, őszinte tisztelet fogadta, melyben a más vallásúak vetélkedtek a katolikusokkal. Atyai szeretettel, bizalmat keltő nyájasággal jelent meg hívei között, kiknek viszout tisztelettel párosult szeretetét s odaadó ragaszkodását hozta magával vissza.

Lelkének egész bensősége, szívének természetes valója az ezen alkalmakkor tartani szokott főpásztori szövegeiben

nyilatkozott meg a maga teljességében. Beszédeit megkapó közvetlenség, frapps alkalomszerűség s mindvégig világosság és érhetőség jellemzik, melyeknek kiváló érdekességet és meggyőző, itt-ott megindító erőt kölcsönöz még az igen hatályos előadás.

Első főpásztori látogatását, még mint fűlszentet püspök s az elagott Fogarasy Mihály segéde, születési helyén, a bányavidéki esperesi kerületben végezte 1881. szeptember havában. Az örömet és lelkesedést, melylyel e vidék nagy szülöttjét fogadta, úgy vélem, nem szükséges bővebben esetenem. Szenttanúja voltam s le is irtam azt akkor részletesen a „Közművelődés“ hasábjain. Mint már megyés püspök az 1883. év tavaszán folytatta megkezdett bérmautját, legelőször is az erdélyi katolicismus classicus földjét, a belső Székelyföldet szerencsélteván főpásztori látogatásával. Mindenekelőtt a csiksomolyói birneves pünkössti búcsún vett részt, személyesen végezvén 40.000 ember jelenlétében az ünnepi szent misét és egyházi beszédet. Innen kiindulva az alesiki és háromszéki esperesi kerületekben végezte terhes funkcióit. A következő évek tavaszán és őszen sorban következtek a többi esperesi kerületek, végezve 1892 ben a szolnoki kerülettel. 1892-ben pedig már ki volt tűzve a bányavidéknek újbóli meglátogatása, „de a beteges test gyengesége gátot vetett a lélek törhetlen akaratarejének.“

Ha jubiláris Főpásztorunknak papságával és hűveivel való érintkezését s az ebben nyilvánuló kölcsönös viszonyt tekintjük, azt azon benső, meleg bizalmassággal jellegezzhetjük, mely csak egy határtalan jóságú atya és őszinten szerető gyermekek között fejlődhetik ki. Nem csoda. E nemes szívű főpap érintkezéseiben úgyszólván megfélekedzik nagy voltáról, papjaiban főpásztori gondjait megosztó kedves munkatársakat, hűveiben szeretett gyermekeket lát, kiknek boldogítása nagy szívének egyik leghőbb vágyát képezi. Csoda e tehát, ha így főpásztor és nyáj között a legbensőbb viszony jön létre, mely az erdélyi egyházmegyének már anyyi igazi örömet anyyi üdvöz és hasznos eredményt szült? En kegyes püspökünknek egész életében igazolva látom azt a nagy igazságot, hogy „az alázatos szerénység a legmegnyesőbb és legbiztosabb út a tisztelet megnyerésére“. Ezen apostoli érényében tartsa meg őt a Gondviselés nekünk még soká!

IRODALOM.

— **Megrendelési fölhívás.** Kath. egyházi irodalmunk — elismerés érte egyházi írónk lelkes munkakodásának — az utóbbi évtizedek alatt örvedetes fejlődésnek indult. Alig mulik el hosszabb-rövidebb idők s majd egy eredeti, majd egy fordított munka kerül ki a sajtó alól, mutatva azt a hatalmas szellemi tőkét, melyet Magyarországon a kath. papság ez idő szerint képvisel. — Van azonban ennek a folytanosan emelkedő irodalomnak egy néhány ága, mely fejlődésében messze elmaradt a többiek mögött s melyet az utóbbi évek egyházi írónak buzgó munkálkodása is csaknem teljesen érintetlenül hagyott. Ezek között van a tanulóifjúságnak szánt beszédek (exhortatiók) irodalma.

Nemcsak én állítom ezt, hanem állítja és érzi velem

együtt minden középiskolai hittanár, kinek állásából folyó kötelessége hétről-hétre olyan szentbeszédekben szólui a lelki vezetésére bizott tanulóifjúság szívéhez, melyek a tanulók kicsiny világában mozognak s az általános nagy enoberi érényekben és bűnökön kívül különösen a tanulók érényeit és hibáit teszik fejtegetés tárgyává. Mindössze három négy kötetet tesznek ki azok az exhortatiók, melyeket hitszónoki tisztük teljesítésénél az ifjúság lelki hasznára értékesíthetnek.

Ily körülmények között minden legkisebb törekvés, mely ez irodalmi ágak gazdagítására irányul — teljes méltánylást érdemel.

E szempont által vezéreltetve határoztam el magamat arra, hogy azon ifjúsági szentbeszédekből, melyeket hittanári működésem alatt a legjelesebb német exhortatorok (Harrer, Erdinger, Widemann, Mach, Mark D.) műveiből magyarra fordítottam, egyelőre egy évfolyamot sajtó alá rendezek s azt Szentbeszédek (Exhortatiók) a tanév minden vasárnapjára ezimén t. kartársaim használatára közreboocsátom. Erős bennem a meggyőződés, hogy t. kartársaim s mindazok, kik az ifjúság vallásos nevelése körül foglalatokodva — ily irányu szentbeszédeknek hiányát érzik — jóakarattal és szívesen fogadják szerény vállalatomat.

A munka 20—22 iven (320 — 360 lapon) körülbelül július hóban fog megjelenni s mintegy 40 szentbeszédet foglal magában. A gyűjteménybe fölvetett beszédek mindegyike valóságos exhortatio; irányuk, szerkezetük egyszerű, tiszta, világos, de ezen egyszerűség nincs a tartalom rovására. Képek, hasonlatok elevenítik föl, melyek mind a tanulók ismeretkörüiből, fogalomvilágából vannak véve, s melyek e beszédnek értékét és érdekességét nagy mértékben növelik. Általában a felsőbb osztálynak számára irattak, de azért megértik s lelki haszonnal halgathatják a kisebb tanulók is. — Ennyit röviden a beszédek jellemzésére. Minden további dicséretet fölslegessé tesz a kiváló szerzők hírneve, kik tapasztalatokban gazdag s az ifjúság iránt odaadó szeretettel eltelt lelküknek egész melegét öntötték át e beszédekbe.

Jöllehet e munka első sorban a gymnasiumok, reálisoklák továbbá a polgári és felsőbb népiskolák hittanáraink kíván segédkönyvül szolgálmi, azonban használhatják, még pedig gazdag tartalmánál fogva sikerrel használhatják a lelki pástorkodás terén működő t. paplarsaim is, különösen azok, kik a nép oktatásánál s prédikációikban a homiletikus irányt kedvelik és követik.

A mű ára 2 fit lesz, mely összeg a mű megjelenésekor, illetve átvételénél fizetendő. Megrendelhető intenciókra is. Ha valaki a megszerzésnek ez utóbbi módját választja, méltóztassék ezt már a megrendelés alkalmával jelezni, hogy a szükséges számú intenciókat még idejében beszereshessen.

Mivel művement csak azon esetre adhatom ki, ha a nyomtatás költségeit fedezve látom — azért nagyon kérem mindazokat, kik annak megjelenését óhajtják, szíveskedjenek a megrendelés iránt legkésőbb a p r i l i s h ó 2 0 - i g intézkedni.

Végül megjegyzem, hogy ha ezen első gyűjtemény közreboocsátásánál t. kartársaim részéről elengedő érdeklődést tapasztalok — a jövő év folyamán közzéteszem a második gyűjteményt is.

Nagyhánya, 1895. szt. József ünnepén.

L a k a t o s O t t ó,
minorita r. áldozó pap, áll. főgymn. hittanár.

— **Az „Oktató Népkönyvtár“** 6-ik füzeté megjelent. A jelen füzet a „Jó Isten képes könyvét“ és egy iv Egyháztörténelmi mellékletet, — egy negyed ives Naptárt és hasznos tudnivalókat hoz. A tartalmas folyóirat előfizetési díja egy évre 40 iv (megjelenik havonként!) 2 frt. 50 kr. v. 10 sacr. Egyesületeknek 1 frt 60, Kapható: „Oktató Népkönyvtár“ szerkesztőségében. Pozsony, ferencziek.

— **A Katholikus Hitvédelmi Folyóirat** 3-ik száma a következő érdekes tartalommal jelent meg. 1. Ricipiálándók. Irta X. 2. Protestáns következetesség és veleszemben a katholicizmus Irta: Rusztikus. 3. A katholicus szervezkedés jogosultsága Keményfy D. 4. Megtértek csarnoka. Pázmány Péter. Fraknoi után. 5. Prot Szemle. Thaly Thaly haj! Illemtant a prédikátoroknak. A német lutheranusok vizsgálja. Esztergom. 6. Irodalom. Pázmány Péter összes munkái. Ism. F. Publikán Kr. — Acsay: Bossuet egyházi beszédei. Ism: x—y. Z. Varga. M. Az öldöklő angyal Csejthén. Ism. Defensor. 7. Vegyesek. 8. Neuville Delfina. Regény. (Egy iv.) Ajánljuk e hitvédelmi vállalatot, amely kulturharcos korunkban valóban hézagpótóló. Előfizetheti 4 firtal 10 sacr. Pozsony, ferencziek.

— **„Népiszkolai alapismeretek a Földrajz Történelem, Természettan és természetrajzból“** ára 60 fillér — czim alatt jelent meg legújabbán Stampfel Károly kiadásába Pozsonyban egy igen figyelemre méltó tankönyv. — Az egy és két tanítóval bíró, szintugy az osztatlan, valamint a vegyes tannyelvű iskoláknak nagy szolgálatot fog tenni, annál is inkább, mivel már nélkülöztünk ily tankönyvet és a népiszkolai tankönyvirodalomban valóságos hézagot pótol. Az egyes részek úgy mint: Földrajz, Történelem és Természetrajz 20 fillérréval külön is kaphatók. E könyvecske a miniszteri tanterv kívánalmainak szem előtt tartásával lehet röviden, czélszerűen, a gyermek felfogásához mért egyszerű nyelvezettel van kidolgozva. — Csak annyi van benne, a mennyit a gyermeknek tudnia kell, a mit emlékezetében meg kell tartania. A könyvecske számtalan képet és térképet tartalmaz és potom ára dacára nagyon szépen van kiállítva, a mi a kiadónak csak dicséretére válik. E tankönyvet minden tanítónak a legmelegebben ajánlhatjuk.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **A nagyheti** istentiszteletek székesegyházunkban következő módon lesznek: Szerdán, csütörtökön és pénteken d. u. a papnövendékek és káptalan lamentatiót tartanak. Csütörtökön d. e. a szokásos időben Ő Nagyméltósága, a Püspök Ur celebrálja az ünnepi szt. misét és végzi az olajszentelés szertartását. Pénteken, a gyászos nagy napon Nagys. és Főtiszt. Fábrián Sándor apátkanonok ur missa praesantificatót végez. P. Pucher A. d. e. német nyelvű, Héjja K. káplán ur pedig d. u. magyar nyelvű szt. beszédet tart. Szombaton a szentelések szertartásait és a szt. misét Nagys. Imets F. Jákó végzi. Husvét első napján magyarul Zlamál A. tanár, másod napján pedig németül Vass A. th. tanár predikál.

— **Veszett eb marása ellen** egy 82 éves erdész a következő eljárást ajánlja: Végy meleg borezetet és langyos vizet, ezzel mosd tisztára a sebet és száritsd meg. Azután önts a sebre néhány csepp chlorvizsavat, a mely a fertőző nyál mérget ártatlanná teszi. Az öreg erdész ezt a szert sokszor alkalmazta s nyilvánosságra hozásával a világnak meg egy utolsó szolgálatot akart tenni.

— **A Religio örömmel üdvözöli** a budapesti katholicus kör 1894. évi Ertesítőjét, mely a f. évi közgyűlés alkalmából 61 lapos füzetben megjelent. Az ország fő katholicus körének tagjai számra megközelítik az 1000-et (978); a katholicus körök száma pedig egyáltalában az országban egy év alatt 70-el szaporodott. Sok, páratlanul sok; de még mind kevés. Ha az istentelenség uralmának fenyegető keletkezése sem képes önvédelemre, a vallás védelmére „körök“be az embereket összevenni: akkor mi lesz erre képes?!

— **A reklám Csimporásszója.** Boston egyik utcáján előkelő, fehér kabátos gigerli sétál. Járása, öltözete feltűnést keltő. Az utcasarkon fiatal, halványarcu hölgy áll elébe. — „Itt vagy, nyomorult, hűtelen! Rád akadtam.“ A nő kiáltására nagy tömeg verődik össze, mely rémülten látja, hogy a sápadt arcú nő nagy üveg tintával önti végig a gavallér fehér kabátját. A gavallér kétségbe van esve, a tömeg lázong, sokan nevetnek a tintafoltos ficsoron, a mikor a tömött sorokból hirtelen előlépett egy ember, torkon ragadta a gavallért és így szól hozzá: „Uram! Három évvel ezelőtt még lett volna oka a kétségbesésre. Mióta azonban Mr. Wittes föltalálta az ő híres föltisztítóját, azóta önnek sem oka, sem joga nincsen a kétségbesésre... Erre az érdekes úri ember nyílt utcán eltávolítja a gavallér ruhájáról a föltokats a tömeg éljenzése közben méltóságos lépésekkel eltávozik. Egy órával később Boston egy másik városrészében ugyan ez a jelenet ismétlődik ugyanazzal a gavallérral, ugyanazzal a hölgygyel és ugyanazzal a föltisztítóval. (P. K.)

Hivatalos rész.

Jegyzőkönyv.

Az erd. róm. kath. irodalmi társulat XIX választmányi gyűléséről 1895 jan. 30-án Gyulafehérvárt.

Jelen vannak: Tódor József dr. elnök, Tamási Aron alelnök, Bálinth György, Vass Albert pénztáros, Pál Antal, Zlamál A. Fehér Gerő, Fogarasy János választmányi tagok.

1.) Elnök a gyűlést megnyitván, jelenti, hogy a mult választmányi gyűlés jegyzőkönyve, mely a K.-sben annak idején megjelent hitelesnek tekintendő. Mivel azonban ezt a jegyzőkönyvet a szerkesztőség csillag alatt megjegyzésekkel kísérte és ez incidensből kifolyólag a K.-sben „hivatalos rész“ cz. alatt külön rovatot nyitott, kérdésessé vált, hogy a választmány mily álláspontra helyezkedjék ez ujítással szemben? Többen hozzá szólnak, mire elnök így összegezi a megállapodást:

Mint hogy a szerkesztőség a társulatnak csupán mandatarisa, a lap szellemi tartalmáért nem ő tulajdonképpen a felelős, hanem maga a társulat, ebből kifolyólag a szerkesztőségnek nincs joga a választmányi gyűlés jegyzőkönyvét megváltoztatni, jegyzetekkel kísérni, vagy annak változatlan

alabban való közlését megtagadni. Ennél fogva a „hivatalos rész“ cz. rovatnak sincs értelme.

Határozattá válik, hogy a szerkesztőséghez ily értelmű felvilágosító útirat intézessék, mely azonban ne jöjjön nyilvánosságra elé.

2) alatt elnök jelenti, hogy Lukácsfi Manó bejelentette a társulattól való kilépését. Ez ugyan nem rendes módja a kilépésnek, de tekintettel a felhozott indító okokra, elnök ajánlja, hogy a választmányi gyűlés kivételesen vegye tudásul nevezett tagnak kilépését.

Tudásul szolgál.

3) alatt elnök jelenti, hogy Máté József M. Szentgyörgyi tanító társulati rendes tagnak jelentkezett. Titkárt utasítja a gyűlés, hogy az alapszabályokat és a felvételi okmányt nevezettnek küldje meg.

Abhoz tartásul szolgál.

4) alatt következett a számvizsgáló bizottság jelentése a vizsgáló bizottság a pénztárt időnként gondosan megtekintette s mindent rendben talált. Ajánlja, hogy a pénztári hivatalnak az ideiglenes felmentvény elismeréssel megadassék. A betérjesztett kimutatás pedig mely feltünteti a pénztár állapotát, 1895. jan. 1., nemkülönben az 1895 re szóló költség-előirányzat vétessék jegyzőkönyvbe, hogy majd a végleges felmentvény megnyerése, végett közgyűlés elé kerülhessen.

A) Pénztári állapot 1895. jan. 1. én.

I. Bevételek: a.) áthozatal 1893 évről 191.19, b.) Püspök Ur ö Nmélt. ajándéka 200 frt, c.) Tagdíjak és előfizetések 894.28, d.) A takarékp. tőkéből felvétel 350 frt, e.) Hirdetésekből 112.80 f.) A K - s külön számaért 1. frt. g.) Egy „Nehány szó“-ért 0.60, h.) Dolgozat megváltása címén 3 frt. i.) „Unitáriusok Erdélyben“ cz. könyvért 0.50, k.) Rancz Jánostól 1 frt. Összesen 1754.37.

II. Kiadás: a) A Közművelődés nyomtatásáért 11. hóra 912 frt. b) Czimszalagokért 20 frt 80 kr. c) Levelezés meghívók, kefeleenyomatok 14 frt 95 kr. d) Bélyegekre 205 frt. e) Expedíció 96 frt. f) Bélyegilleték 1893-ra 26 frt 10 kr. g) Bélyegilleték 1894-re 28 frt 50 kr. h) Rejőd ügyvédnek 55 kr. i.) „Ellenzék“-nek és „Kolozsvár“-nak 13 frt 10 kr. j) Emlékkönyv nyomtatása 327 frt. k) Emlékkönyv expedíálása 13 frt. l) Egy titkári jegyzőkönyv ára 3 frt 85 kr m) A szerkesztő hely takarítása és fűtése 6 frt 90 kr. n) A titkár levelezése 1 frt 70 kr. o) A kihordó és tagdíjbegyűjtő díja 5 frt. p) A pénztáros levelezése 50 kr. r) A nyertes óda pályabére 50 frt, összeg: 1724 frt 95 kr.

Bevételek: 1754 frt 37kr. Kiadás: 1724.95 Maradék 1895-re 29 frt 42 kr.

Időleges számadás 1895. jan. 1. től:

A) Bevételek: a) áthozatal a múlt évről 29 frt 42 kr. b) püspök ur ö exja ajándéka 200 frt. c) püspök ur ö exja előfizetése 104 frt. d) tagdíjakból 240 frt. e) pályázatból 1 frt. 30 kr. f) kamatból 60 frt 77 kr. g) emlékkönyvért 111 frt, összesen: 746 frt 49 kr. B) Kiadás a) a takarékpénztárba téve 300 frt. b) takarékpénztárba téve kamat 60 frt 77 kr. c) Közművelődés nyomásáért decz. re 76 frt. d) újság bélyegért 40 frt. e) expedíció 8 frt. f) emlékkönyvhez

nyomatott iverk 4 frt. g) Szerk. hely tisztítása, tagdíj begyűjt. 4 frt 50 kr. h) Bélyegilleték 3 frt, összesen 495 frt 27 kr. Bevételek: 746 frt 49 kr. Kiadás: 496 frt 27 kr. Marad: 250 frt 22 kr.

Van a helyi takarékpénztárban a 4192. sz. könyvecske szerint 1218.97 frt. kamatozó tőke. Gyulafehérvár, 1895. jan. 30. Tamási Aron, Pál Antal, Fejér Gerő.

B) Költségelőirányzat 1895-re. I. Kiadás: 1) A Közművelődés nyomásáért 988 frt. 2) Újságbélyegekre 210 frt. 3.) Expedíció 96 frt. 4) Czimszalagok 22 frt. 5) Bélyegilleték 30 frt. 6) Szerk. hely fűtése és tisztítása 10 frt. 7) Szolgadíj 5 frt. = 1361 frt.

II.) Bevételek: 1.) Athozatal a múlt évről.— 2.) Püspök Ur ö Exja 400 frt. 3.) Tagdíjak és előfizetések 800 frt. 4.) Hátralékokból 100 frt. 5.) Kamatból 70 frt. 6.) Pályázati díjak 100 frt. 7.) Emlékkönyvért 50 frt. Összesen 1520 frt.

Lenne a gyarapodás: 150 frt. A pénztári hivatal.

Elnök a költségvetés 1.) pontjával előadja, hogy Papp György nyomdabérlő az elnökséghez intézett kérésében a Közművelődés egy-egy száma után járó 19 frt kiállításdíjat 20 frtra kéri felemelni, miáltal 50 frt. évi többletbe jutna.

A gyűlés abban állapodik meg, hogy míg a takarékpénztárban kamatozó alapítvány helyre állítva nem lesz, addig a kérést nem teljesítheti, azután azonban ha a pénztár ügye megengedi, szívesen. Erről a kérelmező értesítendő.

5) Elnök felszólítja a pénztári hivatalt, hogy a hátralékosokról nyújtson kimerítő jegyzéket a jövő választmányi gyűlés elébe.

Ahhoz tartásul szolgál.

6.) Elnök bemutatja a szerkesztőség átiratát, melyben adott esetből kifolyólag az expedíció körül való rendetlenségek megszüntetését kéri, különösen a K. ssel csereviszonyban lévő katb. lapokat illetőleg, egyuttal új katb. lapokat is szerez, melyekkel a csereviszony ohajtandó. Határozatba megy, hogy Vass Albert pénztáros a kiadóhivatallal egyetértve a czimszalagokat revideálja s a rendetlenségek megszüntetéséről közösen gondoskodjanak. A csereviszony ügyét pedig maga a szerkesztőség intézze el.

Egyébb tárgy nincs, elnök a gyűlést bezárja.

K. m. f.

Aláírják:

Tamási Aron.

Pál Antal.

Dr. Tódor József,
elnök.

Bálinth György,
titkár.

Kiadóhivatal üz enete.

D. S. A. Mikó-Ujjalu. A lap mint kívánta folyósítatik. Kérdjük, pártoló, rendes vagy előfizető tag lesz-e? A beküldendő 5- vagy 2- vagy 4 forint szerint tudjuk milyen tag akar lenni.

Többeknek. A nyugdíjügyben beküldött cikkekre visszatérünk.

Pénztári üzenet: Kérjük azon t. Urakat, kik tagsági esetleg előfizetési díjakkal vannak hátralékban, fizessék hátralékukat, nehogy kényszerítve legyünk beszűntetni a lapot.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: **Forster János.**

Szerkesztőtársak: **Bálinth György, Dr. Cserni Béla, Fejér Gerő, Vass Albert**

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc könyvnyomdában Gyulafehérvártt.